

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Sammanträdesdatum

2018-04-11

§ 69

KS 391/17

Samråd inom vattenförvaltningen - yttrande över förslag till åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen antar miljöförvaltningens tjänsteskrivelse daterad den 14 februari 2018 och översänder den till Vattenmyndigheterna.

Ärendet

Alla länder i Europa arbetar sedan år 2000 med en gemensam vattenpolitik, som styrs av Ramdirektivet för vatten. Direktivet har införts i svensk lagstiftning via miljöbalken och vattenförvaltningsförordningen och innebär att det behövs en helhetssyn i arbetet med att bevara och förbättra situationen i sjöar, vattendrag, kust- och grundvatten. Utpekade så kallade vattenförekomster omfattas av förslag på miljökvalitetsnormer som anger vilken kvalitet vattnet ska ha vid en viss tidpunkt och utgör därmed utgångspunkten för de föreslagna åtgärderna i åtgärdsprogrammet.

På grund av ändringar i EU-direktiv om bland annat prioriterade ämnen har vattenmyndigheterna tagit fram ett förslag till åtgärdsprogram för sex nya prioriterade ämnen. Även åtgärder som rör PFAS (summa 11) i grundvatten har inkluderats i förslaget. Dessutom har biotillgängliga halter beräknats för koppar och zink i ytvattenförekomster, vilket i vissa fall har medfört reviderade miljökvalitetsnormer.

Samrådet omfattar två separata delar (delsamråd) inom vattenförvaltningen:

- Förslag till åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer för nya prioriterade ämnen i ytvatten och PFAS (höglounerande ämnen) i grundvatten, samt reviderade miljökvalitetsnormer för särskilda förorenande ämnen (koppar och zink) i ytvatten. Samrådet syftar till extra åtgärdsprogram, som avser nya ämnen, för perioden 2018-2021, samt nya miljökvalitetsnormer

- Arbetsprogram med tidplan för samtliga vattendistrikt, samt för Västerhavets och Södra Östersjöns vattendistrikt även översikt över väsentliga frågor. Delsamrådet ger en möjlighet att påverka inriktningen på det arbete som ska genomföras de närmaste åren, innan

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Sammanträdesdatum

2018-04-11

förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljö kvalitetsnormer för perioden 2021-2027 fastställs i slutet av 2021. Även väsentliga frågor är inkluderade som vattenmyndigheterna vill ha svar på.

Detta samråd och dess dokument ska ses som ett tillägg till det gällande åtgärdsprogrammet (ÅP 2016-2021) som fortsätter gälla i sin helhet.

Ärendets behandling

Miljönämnden har behandlat ärendet den 27 februari 2018, § 9.

Förslag till beslut

Miljönämndens förslag till arbetsutskottet

Kommunstyrelsen antar miljöförvaltningens tjänsteskrivelse daterad den 14 februari 2018 och översänder den till Vattenmyndigheterna.

Beslutsgång

Ordförande frågar om miljönämndens förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Expedieras till

Kommunstyrelsen

§ 9

MN 2036/17

Remiss; Förslag till åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer för nya prioriterade ämnen i ytvatten och PFAS i grundvatten, samt reviderade miljökvalitetsnormer för särskilda förorenande ämnen (koppars och zink) i ytvatten och arbetsprogram med tidplan för samtliga vattendistrikt, samt för Västerhavets och Södra Östersjöns vattendistrikt även översikt över väsentliga frågor – yttrande till Vattenmyndigheterna

Miljönämndens beslut i enlighet med arbetsutskottets förslag
Förvaltningens tjänsteskrivelse den 14 februari 2018 antas.

Nämnden föreslår kommunstyrelsen att anta miljöförvaltningens tjänsteskrivelse daterad den 14 februari 2018 och översända den till Vattenmyndigheterna.

Ärendet

Alla länder i Europa arbetar sedan år 2000 med en gemensam vattenpolitik, som styrs av Ramdirektivet för vatten. Direktivet har införts i svensk lagstiftning via miljöbalken och vattenförvaltningsförordningen och innebär att det behövs en helhetssyn i arbetet med att bevara och förbättra situationen i sjöar, vattendrag, kust- och grundvatten. Utpekade så kallade vattenförekomster omfattas av förslag på miljökvalitetsnormer som anger vilken kvalitet vattnet ska ha vid en viss tidpunkt och utgör därmed utgångspunkten för de föreslagna åtgärderna i åtgärdsprogrammet.

På grund av ändringar i EU-direktiv om bland annat prioriterade ämnen har vattenmyndigheterna tagit fram ett förslag till åtgärdsprogram för sex nya prioriterade ämnen. Även åtgärder som rör PFAS (summa 11) i grundvatten har inkluderats i förslaget. Dessutom har biotillgängliga halter beräknats för koppar och zink i ytvattenförekomster, vilket i vissa fall har medfört reviderade miljökvalitetsnormer.

Samrådet omfattar två separata delar (delsamråd) inom vattenförvaltningen:

- Förslag till åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer för nya prioriterade ämnen i ytvatten och PFAS (höglounerande ämnen) i grundvatten, samt reviderade miljökvalitetsnormer för särskilda förorenande ämnen (koppars och zink) i ytvatten.
Samrådet syftar till extra åtgärdsprogram, som avser nya ämnen, för perioden 2018-2021, samt nya miljökvalitetsnormer
- Arbetsprogram med tidplan för samtliga vattendistrikt, samt för Västerhavets och Södra Östersjöns vattendistrikt även översikt över väsentliga frågor.

forts.

Ordförandes sign

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

§ 9 forts.

MN 2036/17

Delsamrådet ger en möjlighet att påverka inriktningen på det arbete som ska genomföras de närmaste åren, innan förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer för perioden 2021-2027 fastställs i slutet av 2021. Även väsentliga frågor är inkluderade som vattenmyndigheterna vill ha svar på.

Detta samråd och dess dokument ska ses som ett tillägg till det gällande åtgärdsprogrammet (ÅP 2016-2021) som fortsätter gälla i sin helhet.

Ärendets behandling

Miljöförvaltningens tjänsteskrivelse den 14 februari 2018.

Arbetsutskottets protokoll den 20 februari 2018 (§ 4).

Expedieras till

Kommunstyrelsen

Ordförandes sign

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Miljöförvaltningen
Lisa Lund 031-315 17 31

Miljönämnden

Yttrande över förslag till åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer för nya prioriterade ämnen i ytvatten och PFAS i grundvatten, samt reviderade miljökvalitetsnormer för särskilda förorenande ämnen (koppars och zink) i ytvatten och arbetsprogram med tidplan och väsentliga frågor för samtliga vattendistrikt

Förslag till beslut

Förvaltningens tjänsteskrivelse den 14 februari 2018 antas.

Miljönämnden föreslår kommunstyrelsen att anta miljöförvaltningens tjänsteskrivelse daterad den 14 februari 2018 och översända den till Vattenmyndigheterna

Ärendet

Alla länder i Europa arbetar sedan år 2000 med en gemensam vattenpolitik, som styrs av Ramdirektivet för vatten. Direktivet har införts i svensk lagstiftning via miljöbalken och vattenförvaltningsförordningen och innebär att det behövs en helhetssyn i arbetet med att bevara och förbättra situationen i sjöar, vattendrag, kust- och grundvatten. Utpekade så kallade vattenförekomster omfattas av förslag på miljökvalitetsnormer som anger vilken kvalitet vattnet ska ha vid en viss tidpunkt och utgör därmed utgångspunkten för de föreslagna åtgärderna i åtgärdsprogrammet.

På grund av ändringar i EU-direktiv om bland annat prioriterade ämnen har vattenmyndigheterna tagit fram ett förslag till åtgärdsprogram för sex nya prioriterade ämnen. Även åtgärder som rör PFAS (summa 11) i grundvatten har inkluderats i förslaget. Dessutom har biotillgängliga halter beräknats för koppar och zink i ytvattenförekomster, vilket i vissa fall har medfört reviderade miljökvalitetsnormer.

Samrådet omfattar två separata delar (delsamråd) inom vattenförvaltningen:

- Förslag till åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer för nya prioriterade ämnen i ytvatten och PFAS (högfluorerade ämnen) i grundvatten, samt reviderade miljökvalitetsnormer för särskilda förorenande ämnen (koppar och zink) i ytvatten.
 - Samrådet syftar till extra åtgärdsprogram, som avser nya ämnen, för perioden 2018-2021, samt nya miljökvalitetsnormer
- Arbetsprogram med tidplan för samtliga vattendistrikt, samt för Västerhavets och Södra Östersjöns vattendistrikt även översikt över väsentliga frågor.

- Delsamrådet ger en möjlighet att påverka inriktningen på det arbete som ska genomföras de närmaste åren, innan förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer för perioden 2021-2027 fastställs i slutet av 2021. Även väsentliga frågor är inkluderade som vattenmyndigheterna vill ha svar på.

Detta samråd och dess dokument ska ses som ett tillägg till det gällande åtgärdsprogrammet (ÅP 2016-2021) som fortsätter gälla i sin helhet.

Beredning

Kommunstyrelsen har remiterat ärendet till miljönämnden och för miljönämnden att inhämta synpunkter från tekniska förvaltningen. Synpunkterna från tekniska förvaltningen biläggs i sin helhet till denna skrivelse. Där mindre synpunkter har behövts inhämtas från andra förvaltningar har så gjorts.

Synpunkter på Delsamråd 1: Förslag till åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer

Kommunerna åtgärd 1, reviderad.

För att komma tillrätta med åtgärd 1 och ha möjlighet att prioritera tillsynen inom avrinningsområden behöver kommunen större tillsynsvägledning av länsstyrelsen och här kommer Länsstyrelsens åtgärd 5 väl till pass. I stort anser miljöförvaltningen att tillsyn redan idag sker inom prioriterade områden, men att med hjälp från Länsstyrelsen kunna göra bättre avvägningar. Tillsynsplanen för 2018 är redan politiskt beslutad men man avser att under årets tillsynsplanering utgå från MKN (miljökvalitetsnorm) för vatten och avrinningsområden samt vattenförekomsternas status.

Kommunerna åtgärd 5, reviderad

Att säkerställa ett långsiktigt skydd för den nuvarande och framtida dricksvattenförsörjningen är en av de viktigaste uppgifterna vi står inför och förvaltningen ser positivt på att åtgärdsprogrammet har ingående åtgärder för alla inblandade instanser. Här krävs ett omfattande samarbete över gränserna och kommunerna behöver mycket vägledning för att kunna utföra sitt tillsynsarbete.

Mölnåls stad har ett pågående arbete med att uppdatera vattenskyddsområdet för Rådasjön. Både utformning, föreskrifter och riskobjekt ses över. När väl vattenskyddsområdet är antaget kommer regelbunden tillsyn att genomföras. Dock ser miljöförvaltningen att detta kan komma kräva personalresurser för att kunna genomföras på ett tillfredsställande sätt.

Kommunerna NY åtgärd

Miljöförvaltningen ser enbart positivt på att åtgärder föreslås för att minska utsläpp av dioxiner och dioxinliknande föreningar. Många av de föreslagna åtgärderna genomförs redan i viss mån. Dock finns det en svårighet med att säga nej till fastbränsleanläggningar, i bygglovs och detaljplaneprocesser, som följer de nya strängare EU-reglerna för fastbränsleanläggningar vid småskalig eldning, som börjar gälla 1 juli 2018.

Kommunikationsåtgärder är en bra åtgärd som verkar för att eldning sker på rätt sätt och den åtgärden ser kommunen att Energimyndigheten eller Naturvårdsverket leder och tar fram material åt kommunerna så informationen blir likalydande i alla kommuner.

Arbetsprogram med tidsplan och väsentliga frågeställningar

3.5 Var med och påverka

- Vattenmyndigheterna kommer inrikta samverkan och dialog mot olika aktörer under nästa cykel för att bli ännu mer konkreta och att åtgärderna ska bli mer förankrade och specificerade. Där har man angivit samhällsplanering och infrastruktur som en samverkansaktör. Vattenförvaltningsarbetet med åtgärder är omfattande för alla aktörer i kommunen därför är det viktigt att vattenmyndigheterna vänder sig till samhällsbyggnadssektorn så vattenarbetet kan komma in tidigt i samhällsbyggandets processer och strategiska beslut.

4.2 Prioriteringar för vattenarbetet

- Att fokusera på utsläpp till vatten i form av miljögifter, kväve, fosfor m m är mycket viktigt. Men den frågan lyfts i många andra forum, och tillsyn och rådgivning genomförs kontinuerligt, inom ramen för myndigheters eller kommuners löpande verksamhet. Därför bör inte prioriteringen ligga främst där under åtgärdsprogrammets nästa cykel. Samhället står dock inför stora klimatförändringar och där skulle fokus kunna ligga. Då klimatet även har en tydlig och direkt påverkan på vårt dricksvatten så blir det en naturlig följd att fokus även ligger på just det-tillgång och dricksvatten av god kvalitet.
- Kommunernas tillsyn är styrd av politikernas vilja och av miljöbalken och tillhörande lagstiftning. Den kommer troligtvis ske löpande oavsett vad åtgärdsprogrammet fokuserar på. Därför är det viktigt att fokusera på praktiska och fysiska åtgärder och inte enbart på förebyggande.

4.3 Förberedelser för nästa åtgärdsprogram

- På frågan huruvida åtgärderna i nästa åtgärdsprogram ska vara regionalt anpassade eller lika i hela landet anser förvaltningen att regionalt anpassade åtgärdsprogram är det bästa. Även om det kan kännas bli styrt uppifrån hur kommunen ska prioritera sitt vattenförvaltningsarbete så är det ändå att föredra. Om det blir regionalt anpassat så är det även lättare för kommunerna att tillsätta personal på ett sätt som effektiviserar vattenförvaltningsarbetet samt att det tydliggör vilka utmaningar just vår kommun har.
- Samma gäller åtgärdsförslagen i VISS (Vatteninformationssystem för Sverige). Dock är vi väl medvetna om vilken insats det skulle krävas av vattenmyndigheterna men för kommunerna anser förvaltningen att det skulle underlätta att få specifika åtgärdsförslag på de vattenförekomster i kommunen som behöver åtgärdas för att nå MKN på utsatt tid.

4.4 Åtgärder i jordbruket

- Rådgivande organ är ett effektivt sätt att hjälpa lantbrukare att komma tillrätta med vissa krav som kommunen ställer. Eller ännu hellre, innan kommunen ställer dem. Dock skulle det vara fördelaktigt om alla gårdar, som har en påverkan på vattenförekomster som riskerat att MKN inte uppnås, kunde få någon form av gratis rådgivning, inte att det ska vara som idag, att det finns krav på hur stor areal som

brukas eller vad som odlas eller vilka och hur många djur som hålls. Det är inte alltid de stora lantbruken som har största negativ påverkan.

- Att söka bidrag kan för många kännas komplicerat och tidskrävande, och många struntar hellre i att utföra en frivillig åtgärd än att fördjupa sig i stödssystemet. Här behöver Länsstyrelsen och Jordbruksverket vara ett större stöd för den enskilde lantbrukaren och underlätta för lantbrukare och hästägare att kunna utföra lämpliga åtgärder på sin mark.
- Med löpande tillsyn av lantbruk från kommunens sida når man inte hela vägen utan åtgärder bör prioriteras där de gör störst skillnad. Exempelvis i stora avrinningsområden med många markavttningsföretag och många sakägare. Det är ofta juridiskt komplext att få till åtgärder inom sådana områden och ännu svårare att söka stöd. Här har länsstyrelserna större möjlighet att gå in med åtgärdsinsatser.
- Vattenråden är viktiga aktörer när det gäller frivilliga åtgärder och där vore det fördelaktigt om länsstyrelsens representant hjälper till att söka bidragsstöd. De aktörer som ingår i vattenråden har ofta en djupare lokalkännedom och känner till de områden där åtgärder skulle kunna genomföras för bästa effekt.
- Huruvida det ska vara fråga om frivilliga åtgärder eller obligatoriska har bäring på hur de frivilliga åtgärderna utförs. Det kunde vara positivt med en utredning och utvärdering om de frivilliga åtgärder som hittills gjorts inom ramen för åtgärdsprogrammen de tidigare cyklerna. Efter en sådan utvärdering gjorts kan man ta ställning till om de frivilliga åtgärder som genomförts kan tyckas tillräckliga för att nå MKN eller ej.
- Överlag kan det tyckas att föreningen betalar är en princip som vi tillämpar på de flesta företag, industrier och andra aktörer som har en påverkan på människors hälsa och miljö. Att man till stor del inte gör så inom jordbruket torde ha med livsmedelsproduktionen att göra. Dock är även andra aktörer av stor vikt för medborgarnas väl och ve och att det således borde ställas samma krav på lantbrukare. Alla lantbrukare är inte livsmedelsproducenter utan har djur för hobbyverksamheter. Speciellt inom ridsporten där många djur ofta trängs på stora arealer och att gödselpåverkan per hektar blir betydande. Sådana gårdar kan ha lika stor påverkan på vattenförekomster som livsmedelsproducerande gårdar. Självklart är det dock väldigt positivt med möjligheten att söka bidrag. Men i de fall där inga frivilliga initiativ tas, trots att det behövs, kan det vara lämpligt med andra påtryckande styrmedel eller att någon statlig myndighet går in och utför åtgärden om den är omfattande och har stor positiv effekt.

4.5 Vandringshinder i distrikten

- De vattendrag som förutom själva vandringshindret är förhållandevis opåverkade av mänsklig exploatering skulle vara bra att prioritera då förutsättningarna för flest ekosystemtjänster torde finnas där. Ju fler ekosystemtjänster ju lättare kan det bli att uppnå MKN.
- Även här är vattenråden en viktig aktör för att nå markägare och intressenter ur alla grupper. Länsstyrelsens representant och deras uppdrag är mycket viktigt för att kunna framföra och förmedla vikten av vattenmyndigheternas arbete och prioriteringar på rätt sätt. Trafikverket kan vara en aktör som har stor bäring på vandringshinder i form av fellagda vägtrummor. När det gäller utrivning av

vägtrummor skulle Länsstyrelsen kunna underlätta eller effektivisera handläggningen av tillstånden/anmälningarna som behövs. Det skulle effektivisera processen och göra så att enklare vägtrummor kan bytas ut, trösklas upp eller tas bort av kommunerna utan allt för stora byråkratiska processer.

4.6 Vattenbrist

- Ett av de stora problemen med vattenbrist är att grundvattenreserverna töms för fort. Många naturligt vattenhållande områden har dikats ur eller exploaterats och vattnet försvinner för fort ut i sjöar, vattendrag och hav. Några åtgärder som kan vara ganska enkla i sammanhanget är att återställa avvattnade sumpskogar, sätta igen gamla dräneringsdiken och på så vis få tillbaka den vattenhållande förmågan som gör att vattnet infiltrerar ner i grundvattnet istället för att rinna iväg. Kostanden för sådana åtgärder är förhållandevis mycket små. Det som kan krävas är eventuella utpekade områden från statligt håll som antingen löses in eller ges någon form av ersättning för- om det inte skulle finnas frivilla markägare.
- Tillskapandet av större våtmarker i jordbrukslandskapet är också det bra alternativ för att hålla kvar vatten. Där finns det bra incitament och bidrag att söka, dock ibland för komplicerade för den enskilda markägaren. Det måste till enklare processer med färre återrapporteringskrav för att det ska kunna locka markägare att frivilligt åta sig en sådan åtgärd. Här är kommunerna behjälpliga men det beror helt på den politiska viljan samt på kommunens resurser att avsätta tjänstemäns tid att administrera markägares bidragsansökningar.
- Hantering av dricksvattenbrist om somrarna är som det ser ut nu en kommunal fråga. Kommunerna kan dock enbart rekommendera medborgarna olika förhållningssätt och det går heller inte att direkt kontrollera. Det kan därför behövas regionala och nationella handlingsplaner för hur kommunerna ska hantera vattenbristen. Bevattningsförbud räcker inte hela vägen. Förbrukningen hos hushållen måste drastiskt minska när så behövs och då kan ekonomiska styrmedel behövas sättas in i krissituationer. Även dagvattenhanteringen kan behöva mer styrning då det i brist på styrning hanteras olika och bedöms från detaljplan till detaljplan. I nuläget finns inga klara direktiv vare sig i Miljöbalken eller tillhörande förordningar och föreskrifter gällande dagvattenrening eller fördröjning.
- Även om olika myndigheter ansvarar för vattenförsörjning kan ett större nationellt grepp behöva tas. Då MSB (Myndigheten för samhällskydd och beredskap) är en statlig verksamhet för att hantera kriser och beredskap kan det finnas fördelar med att helheten ligger hos dem. Så länge kommuner och olika statliga myndigheter ansvarar för samma fråga utan övergripande sammanhang är risken stor att inte tillräckliga åtgärder sätts in i tid.

4.7 Vattnet värde behöver förtydligas

- För att beskriva vattnets värde kan det vara fördelaktigt att använda sig av just ekosystemtjänster som exemplifierats i materialet. Att tydliggöra det ekonomiska värdet är ett enkelt sätt att visa på just vad vattnet i de olika kommunerna är värt för samhället. Det kan finnas mycket pengar att spara genom att använda sig av naturens tjänster istället för att få till tekniska lösningar som både är dyra i genomförande och i drift. Om man kan lyfta den aspekten på regional och kommunal nivå har man

kommit långt. Dock kan det vara tid- och resurskrävande för kommunerna att ta fram sådana ekosystemtjänstanalyser och det blir då beroende av den politiska viljan i de olika kommunerna. Underlag skulle då med fördel kunna tas fram av antingen Länsstyrelsen, Vattenmyndigheterna eller annan statlig instans över de mest värdefulla vattendragen. Eller att statliga resurser skjuts till kommunerna, som är öronmärkta för just åtgärden att analysera ekosystemtjänster i olika vattenområden.

- Överlag så är ekonomiska analyser ett bra verktyg. Både för att tydliggöra och för att använda i budgetprioriteringar.

Per Kaarle
Miljöchef

Lisa Lund
Kommunekolog

Denna tjänsteskrivelse har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter

Bilaga

Tekniska förvaltningens tjänsteskrivelse daterad den 23 januari 2018, dnr TEN 612/17

Expedieras till

Kommunstyrelsen

2018-01-23

Vår beteckning
TEN 612/17

Er beteckning
MN – 2017 - 2036

Tekniska förvaltningen
Sophia Nilsson

Synpunkter på Vattenmyndighetens förslag till åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer

Miljöförvaltningen har av Kommunstyrelsen blivit ombedda att yttra sig över Vattenmyndighetens förslag till åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer samt att inhämta Tekniska förvaltningens synpunkter på de samma.

Tekniska förvaltningen har tagit del av Vattenmyndigheternas samrådsmaterial. Samrådet omfattar två separat delar inom vattenförvaltningen:

- Förslag till åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer för nya prioriterade ämnen i ytvatten och PFAS i grundvatten, samt reviderade miljökvalitetsnormer för särskilda föroreande ämnen (koppar och zink) i ytvatten.
- Arbetsprogram med tidplan för samtliga vattendistrikt, samt för Västerhavets och Södra Östersjöns vattendistrikt även översikt över väsentliga frågor.

Tekniska förvaltningen ser inte att åtgärdsprogrammet eller arbetsprogrammet påverkar förvaltningen i någon ytterligare omfattning än vad Vattenmyndighetens åtgärdsprogram inom förvaltningscykeln 2015-2021 gör.

Tekniska förvaltningen har därför inga ytterligare synpunkter att lämna på utsänd samrådshandling.

A blue ink signature of Göran Werner, written in a cursive style.

Göran Werner
Teknisk chef